

Ponoven dokaz miroljubnosti SZ

TASS povzema mnenje vodilnih krogov ZSSR o izjavi ameriškega zunanjega ministrstva, ki se je pojavilo v tisku.

Čeprav generalisim Stalin ni poslal vladi ZDA nobenega uradnega predloga, marveč je v svojem pismu 17. maja samo odgovoril na Wallace-ovo odprto pismo, se je zdelo zunanjemu ministrstvu ZDA potrebno dati spricho tega posebnosti izjavo za tisk.

Ameriško zunanje ministrstvo po eni strani priznava pomen Stalinove izjave o možnosti in nujni potrebi, da se mirno urede neurejena vprašanja v interesu splošnega miru, po drugi strani pa pravi, da konkretna vprašanja, sprožena v Stalinovem odgovoru, ne morejo biti predmet dvostranskih pogajanj, marveč da morajo biti ta vprašanja, kakor je n. pr. vprašanje kontrole nad atomsko energijo, urejena ob sodelovanju tudi drugih dežel, članic OZN. V izjavi zunanjega ministrstva je nadalje rečeno, da tudi obravnavanje drugih vprašanj v Svetu zunanjih ministrov baje zaradi Sovjetske zveze ni rodilo zaželenih uspehov.

Ta izjava ameriškega zunanjega ministrstva je povzročila začudenje v sovjetski javnosti, ker je v popolnem nasprotju z izjavo vlade ZDA z dne 4. maja, v kateri se možnost dvostranskih pogajanj ne samo ne zanika, marveč se nasprotno predpostavlja kot sama po sebi razumljiva stvar, ker bi vlada ZDA v nasprotnem primeru ne smatrala za možno obrniti se na vlado ZSSR z izjavo o zaželenosti, da se odstranijo dosedanja nasprotja. Poleg tega, kakor vemo, so predstavniki ZDA, ZSSR in Velike Britanije za časa Rooseveltove vlade nad tri leta enodušno in v popolnem soglasju urejevali najtežja mednarodna vprašanja. Vprašujemo se, zakaj se ni mogoče sporazumeti o novih mnogo manj važnih vprašanjih. Da ni morda vzrok to, da se je sedanja vlada ZDA odmaknila od Rooseveltove politike in da uveljavlja drugačno politiko? Sovjetska javnost meni, da je sedanji položaj posledica agresivnega stališča, ki ga je zavzela sedanja vlada ZDA.

Dne 19. maja t. l. je vlada ZDA objavila novo dodatno izjavo o nesoglasjih med ZDA in Sovjetsko zvezo. Agencija TASS, ki prinaša stališče vodilnih sovjetskih krogov, pravi med drugim:

Glede omejitve oboroževanja je sklepal Generalna skupščina OZN v decembru 1946 in nakazala tudi možnost, hitre in splošne omejitve oboroževanja, vendar se te možnosti niso upoštevale, ker je vlada ZDA zavzela svoje stališče proti temu sklepu Generalne skupščine. Kljub temu, da je Sovjetska zveza predlagala prepoved proizvodnje atomskega orožja in zahtevala, da se uporablja atomska energija samo v namene, ki služijo miru, odklanja vlada ZDA že dve leti vse tozadevne predloge Sovjetske zveze in poskuša zvaliti vso zadevo na tir takozvane »mednarodne kontrole«.

Da še ni bila sklenjena mirovna pogodba z Nemčijo, je kriva vlada ZDA, ki negira sklepe konferenc v Jalti in Potsdamu in vodi Nemčiji nasprotno politiko s tem, da se opira na nemške agresivne sile in na nemške monopole, ki so že v preteklosti bili najmočnejša opora Hitlerjevemu fašizmu.

Na Japonskem pa se ameriška vlada trudi, da obnovi vojno-gospodarski potencial Japonske. Sovjetska zveza se je ravnala po dogovoru, ki ga je imela z ZDA v decembru 1945 in kjer sta obe

vladi sklenili, da takoj odpokličeta svojo vojaščino iz Kitajske. Ameriška vlada je odbila tudi predlog Sovjetske zveze v oktobru 1947, da obe državi istočasno odpokličeta svoje zasedbene sile iz Koreje.

Vlada ZDA krši državno suverenost Grčije, ki jo je spremenila v vojaško oporišče. Grška vlada, ki se opira na ameriško vmešavanje, vodi politiko neusmiljenega iztrebljenja grških demokratov.

Znano je tudi vmešavanje ZDA v notranje zadeve Italije, predvsem za časa volitev v aprilu 1948.

ZDA imajo vrsto vojaških oporišč na teritoriju drugih držav, ki so članice

Združenih narodov. Zastopniki Sovjetske zveze so ponovno opozarjali na nedopustljivost takšnih oporišč. V zvezi s tem je potrebno opozoriti tudi na to, da imajo ZDA svoja vojaška vporišča tudi v državah, ki mejijo na Sovjetsko zvezo. Takšna politika znatno doprinese k povečanju nemirov v mednarodnem položaju.

Vlada ZDA krši sovjetsko-ameriško trgovsko pogodbo s tem, da diskriminira Sovjetsko zvezo.

Takozvana pomoč, ki jo nudijo ZDA nekaterim državam, je enostranska in se ogiba Združenim narodom. UNRRA, ki je temeljila na mednarodnih načelih in nudila deželam, ki so v vojni utrpele

Dohodki iz tovarn in drugih gospodarskih ustanov, ki so v stari Jugoslaviji donajali velikanske profite le nekaterim kapitalistom, so zdaj v novi socialistični Jugoslaviji v prid vsem delovnim ljudem.

Delovno ljudstvo Finske v borbi proti nakanam reakcije

O dogodkih na Finskem pravi Izvršni komite Demokratične ljudske zveze v svoji resoluciji, da je notranji minister Leino več kot tri leta odbijal napade na demokratične svoboščine. S svojega mesta pa je bil odpuščen, ker mu je izrekel reakcionarni blok v Sejmu nezaupanje.

Izvršni komite je izrazil bivšemu notranjemu ministru Leinu ob njegovem odstopu svoje priznanje za njegovo delo, ki je bilo posvečeno le demokraciji in blagostanju finskega ljudstva. Istočasno ugotavlja, da pomeni napad reakcije na Leina napad na demokratično povojno politiko finske vlade.

Reakcija ne more več zadrževati napredovanja demokracije

V glavnem mestu Finske Helsinkiu je bilo masovno zborovanje, ki so ga sklicale krajevne skupine Demokratične ljudske zveze in Komunistične Partije.

Leino, ki ga je ljudstvo ob njegovem prihodu na tribuno burno pozdravilo, je v svojem govoru poudarilo, da finsko ljudstvo odobrava vse korake v prid mi-

Finska ljudska zveza je mnenja, da mora ostati politična linija in sestava vlade po proporu kljub izmenjavi oseb nedotakljiva.

Ničesar se ni zgodilo, kar bi pred volitvami upravičilo spremembo razmerja sil in zastopstva Demokratične ljudske zveze v vladi.

Mesto notranjega ministra mora zasedati tista stranka, kateri je pripadalo do sedaj. Dalje smatra Demokratična ljudska zveza za potrebno, da tudi mesto drugega zunanjega ministra, ki je nezasedeno, zasede tista stranka, kateri pripada to mesto po proporu.

kapitalisti in oni desničarski politiki, ki sanjarijo o neki »Veliki Finski«. Krivdo na tem nosi dalje agrarna zveza in žal tudi socialdemokratska stranka. Ti nikakor niso imeli namena, uresničiti dogovora treh frakcij o sodelovanju.

Vendar ne bodo imeli ti krogi nobenih uspehov v njihovi borbi proti komunistom. Reakcija ni več v stanju, da zadrži zmogoslavno napredovanje demokracije.

Ob koncu svojega govora je Leino izrekel ljudstvu zahvalo za zaupanje, ki ga je užival v času svojega delovanja kot notranji minister. Mesto notranjega ministra se ne bo prepuščalo reakciji ali desničarskim socialdemokratom.

Za Leinom je govoril predsednik Demokratične ljudske zveze Kulo. Poudaril je, da odsevajo napadi reakcije na ves demokratični kurz in predvsem na Leina borbo med demokracijo in reakcijo.

Kulo je spomnil na protizakonite ukrepe in na zasledovanje, ki so jih morale utrpeli demokratične sile pod gospodstvom reakcije in pozval vse ljudstvo, da odločno odbija ofenzivo desničarskih krogov.

Spopad anglo-ameriških interesov na Bližnjem vzhodu

O položaju v Palestini poroča agencija TASS v svojem mednarodnem pregledu med drugim:

Na drugem zasedanju Generalne skupščine OZN o vprašanju Palestine ameriški delegaciji ni uspelo prodreti s svojim predlogom o vzpostavitvi skrbništva. Dogodki v Palestini pa so 10. maja dobili izreden značaj v zvezi s prenehanjem britanskega mandata nad Palestino. Židje v Palestini so na slavnostni seji članov židovskega nacionalnega sveta v Tel Avivu proglasili židovsko državo Izrael, nato pa so sestavili vlado pod predsedstvom Ben Gourina.

Hkrati so Angleži sprožili vojno proti Izraelu, da bi tako branili svoje interese. Tuji komentatorji smatrajo priznanje židovske države po ZDA kot manever, ki ga je izzval nastali položaj. Francoski list »Aurore« smatra, da so pri tem nedvomno imeli vlogo motivi pred-

volivnega značaja. Nemogoče je zavrnilo 2.500.000 glasov židov v ZDA. So pa še drugi razlogi: ZDA so zaskrbljene zaradi petroleja na Bližnjem vzhodu, razen tega pa je Palestina na zelo važnem strateškem položaju v vzhodnem delu Sredozemlja. Ko ZDA utrjujejo židovsko državo, je popolnoma naravno, da ne pozabljajo lastnih koristi.

Velika Britanija je tudi zaskrbljena zaradi svojih interesov. »Velika Britanija — trdi upravičeno list »Aurore« — sme igrati na arabsko karto. Velika Britanija pač sanja o petroleju.« Vojna na Bližnjem vzhodu je izzvala spopad angloameriških interesov. Takoj po pričetku vojne v Grčiji, Kitajski in Indoneziji so se vojaške operacije razširile tudi na jugovzhodni del Sredozemlja.

Sovjetska zveza, ki se — zvesta svoji nespremenljivi politiki mira — strogo drži sklepa OZN o razdelitvi Palestine na dve državi, je uradno priznala drža-

vo Izrael in njeno začasno vlado. Sovjetska vlada izraža v svoji izjavi upanje, da bo ustanovitev suverene židovske države pripomogla k utrditvi miru in varnosti v Palestini in na Bližnjem vzhodu. Predstavnik Sovjetske zveze v Varšavi Gromiko se vztrajno trudi, da bi bili takoj sprejeti ukrepi, da se preneha vojaški konflikt v Palestini. Britanska in ameriška delegacija pa so izmikata sprejemu dejanskih sklepov.

REKRUTACIJE FAŠISTIČNIH TOLP V ARABSKO LEGIJO

Diplomatski komentator »Krasnaje Zvezde« pa piše o vojni v Palestini:

Ves potek dogodkov nas upravičuje v domnevi, da sedanji dogodki v Palestini nikakor niso neposredni rezultat nasprotij med tamošnjima narodoma, nasprotij, ki bi jih mogli obe stranki na miren način poravnati, če tega ne bi oviralo vmešavanje iz inozemstva. Tako presojo položaja daje predvsem francoski tednik »Carrefour«, ki pripominja, da »se lahko Palestinska vojna spremeni v drugo špansko kampanjo«.

Upravičenost take presoje potrjuje še dejstvo, da so se vrste arabskih čet po (Nadaljevanje na 2. strani spodaj)

Proračun LR Slovenije odraža skrb za ljudstvo

Na zasedanju ljudske skupščine LR Slovenije, ki je v celoti sprejela predlagani državni proračun LRS za leto 1948, je podal podrobno obrazložitev proračuna finančni minister tov. Zoran Polič, ki je v svojem govoru opozoril na najznačilnejše posebnosti, ki se odražajo v letošnjem proračunu.

Uvodoma je minister ugotovil, da se je silno povečala proizvodnja v vseh panogah gospodarstva in da se je zaradi tega dvignil tudi narodni dohodek. Ta dohodek je v letu 1948, za 44% večji kot je bil v letu 1947 in je omogočil znatno zvišanje letošnjega proračuna.

Lansko leto je predvideval proračun LRS 3.223.883.000 dinarjev izdatkov in prav toliko dohodkov, ker je bil sprejet pred petletnim planom. Toda iz tovarnih in drugih gospodarskih ustanov, ki so v stari Jugoslaviji donosale velikanske profite le nekaterim kapitalistom, so začela dotekati novi Jugoslaviji velika denarna sredstva, ki so sedaj v prid vsem delovnim ljudem. S planskim gospodarstvom se je proračun 1947. leta povečal, povečali so se izdatki, toda povečali so se tudi dohodki. Dohodki in izdatki po proračunu za leto 1948 znašajo 4.818.675.000 dinarjev.

Glavni izdatki proračuna so tudi letos predvideni za financiranje gospodarstva, predvsem za kapitalno izgradnjo.

Posebno veliki izdatki so predvideni v letošnjem proračunu za prosveto in ljudsko kulturo, saj znašajo skupaj s proračuni ljudskih odborov 336 milijonov. Od tega denarja se bo največ uporabljalo za šole, od ljudskih, strokovnih in srednjih šol pa do univerz. S tem denarjem bodo ustanovljeni novi kemični, metalurški, hidrotehnični in drugi instituti, od katerih nekatere že gradijo. Iz tega denarja bodo podpirali študente, mnogo pa ga bo šlo tudi za umetnost.

Za investicijami odpadejo v letošnjem republiškem proračunu največji izdatki za socialno zdravstveno zaščito ljudstva. Z denarjem, ki je predviden v ta namen, bodo izplačevali pokojnine in invalidnine, vzdrževali bolnice in podpirali tiste, ki so največ pretrpeli pod okupatorjem, vdove, sirote itd. Iz-

datki so predvideni za 8.700 upokojencev, 25.000 invalidov, 4.400 podpor za žrtve fašističnega terorja, za vzdrževanje bolnic itd. Za ministrstvo za socialno skrbstvo predvideva proračun 401 milijon, za ministrstvo dela 261 milijonov, za ministrstvo za zdravstvo pa 245 milijonov dinarjev. Nova ljudska oblast je tako ponovno dokazala, kako skrbi za zdravstvene ustanove, da bi lahko služile svojemu namenu. Kako se stalno zboljšuje zdravstvena služba, dokazujejo nove ambulate, novi bolniški oddelki, vedno večje število postelj in vedno večje število oskrbnih dni.

Nadalje predvideva proračun izdatke za ministrstvo notranjih zadev ter za kmetijstvo in trgovinsko ministrstvo.

Vsi navedeni izdatki bodo kriti deloma z lastnimi dohodki, najvažnejši dohodek letošnjega proračuna pa bo ostala še vedno dohodnina, ki bo na primer

za kmete znižana preko 40% plačanega davka v lanskem letu. Predvidevana je tudi ukinitve vseh trošarin, ki predstavljajo v obremenjevanju potrošnikov starega davčnega sistema.

Tov. minister je opozoril tudi na to, da je treba štediti, kajti noben še tako dobro sestavljen proračun ne more prispevati toliko, kakor skrbno izvajana štednja. Štednja je mogoča tudi na ta način, če poiščemo nove surovine, če postavljamo nove tovarne v bližino izvorov surovin in po možnosti čim bližje tržiščem, če pravilno uporabljamo še neizkoriščene rezerve v gospodarstvu, če zboljšujemo delo itd.

Ob koncu svojega govora je tov. minister podčrtal pomen novega proračuna, ki pomeni v borbi za novo življenje važen mejnik na poti k izgradnji življenja svobodnega ljudstva.

Protestna stavka v Linzu

V Linzu so v sredo opoldne izvedli nameščenci cestne železnice četrtino protestno stavko proti zavlačevanju njihovih mezdnih zahtev. Dan poprej so na burno poteklem zborovanju zahtevali takojšnjo začasno podporo v znesku 50 šilingov ter odposlali posebno delegacijo k sindikalni organizaciji z zahtevom, da prizna in podpre njihove zahteve.

Delegacija se je ves predpoldan pogajala s sindikalno zvezo, da bi dosegla sklicanje plenarnega zasedanja, ki naj bi sklenilo poleg začasne podpore

50 šilingov še zahtevo po 25 odstotnem povišanju plač, po izenačenju nedoletnih delavcev z ostalimi delavci in po ureditvi vprašanja zavarovanja.

Ker ni delegacija pri sindikalni zvezi našla opraviila, so nameščenci sklenili stopiti v stavko in so v znak protesta prenehali z delom, čeprav se je temu protivil socialistični predsednik obratnega sveta. Delavci in nameščenci so trdno odločeni, da bodo nadaljevali borbo, dokler ne dosežejo zvišanja plač in mezd.

Demokracijski svet protestira proti nasilju monarhofašistov

Navzlic številnim protestom in resolucijam iz vseh krajev sveta proti nasilju monarhofašistov atenska vlada nadaljuje s preganjanjem rodoljubov.

Kakor poročajo iz Aten, je bila dne 21. maja t. l. izvršena v Solunu smrtna kazen nad dvojico patriotov, ki so ju obtožili, da sta podpirala partizane. Monarhofašistično vojaško sodišče v Lamiiji in Etiotidi je izreklo šest smrtnih obsodb. Sodišče v Larasi je obsodilo na

smrt tri antifašiste. Pred monarhofašističnim sodiščem v Atenah se je začela dne 21. maja t. l. razprava proti skupini 109 grških mornarjev in oficirjev, ki so obtoženi, da so kovali »zaroto«. Pri nadaljevanju razprave proti 114 političnim zapornikom na otoku Makronis je zahteval državni tožilec v Latrimu 12 smrtnih kazni.

Radijska postaja Svobodne Grčije poroča, da so enotne demokracijske armade v Tesaliji osvobodile v zadnjih desetih dneh več manjših mest. Monarhofašisti so iz nekaterih mest panično pobegnili ob prihodu enot demokracijske vojske. Sovražnik se je brezuspešno prizadeval, da bi zopet osvojil mesto Sarkizo. Ob tem poskusu je bil uničen en sovražni tank. Na istem sektorju so enote demokracijske armade 10. maja napadle 2 motorizirani koloni ter posadko v Hrisomiliju. Sovražnik je imel velike izgube.

Enote demokracijske armade na Peloponezu so izvedle med 3. in 6. majem vrsto uspešnih akcij ter osvobodile več krajev, kjer jih je prebivalstvo navdušeno pozdravilo. Demokracijski vojski se je takoj pridruživlo večje število mladincev. V vzhodni Makedoniji so topniške note demokracijske armade uspešno napadle neko monarhofašistično oporišče v bližini Seresa in razstrelile železniško kompozicijo na progi Amariion — Husariom v bližini Didimotikona.

Uradno poročilo grškega monarhofašističnega generalnega štaba v Atenah, ki ga prinaša United Press, priznava, da so enote demokracijske vojske uspešno napadle mesto Orihovan in da so se morale čete atenske vlade umakniti.

Po uradnem obvestilu atenskega monarhofašističnega generalnega štaba so enote demokracijske armade osvobodile dne 21. maja t. l. mesto Paramitia v Epiru. Atenski vojaški krogi so mnenja, da je ta uspeh demokracijske vojske »strateško« zelo pomemben.

POLITIČNE VESTI

Vlada FLR Jugoslavije je odposlala odločno protestno noto egiptovski vladi zaradi aretacij jugoslovanskih državljancev v Kairu in Aleksandriji. Protestna nota zahteva takojšnjo osvoboditev jugoslovanskih državljancev.

V Sovjetski zvezi so samo v pokrajini Brjansk s podporo sovjetskih oblasti obnovili in pozidali v zadnjih treh letih 98 rusko-pravoslavni cerkva, ki so jih v teku vojne porušili in požgali nacifašisti.

Drobne novice

Beograd bo letos pridobil 5000 novih stanovanj. Letos bodo v Beogradu porabili nad 1.300.000.000 din za nove stanovanjske hiše. Beograščani se bodo vselili v 5000 novih stanovanj. Pred vojno je Beograd pridobil največ 3060 stanovanj. Letos seveda ne gradijo le stanovanjskih hiš, saj bo vrednost drugih gradbenih del znašala nad 3 milijarde din.

V Bosni pri Kalinoviku gradijo tovarno preprog. Gradbena dela so na splošno končana in kmalu bodo začeli instalirati stroje. V tem kraju so že prej izdelovali preproge, toda le v primitivni delavnici. Kvalificiranih delavcev za delo v večjem modernem obratu je dovolj, ne primanjkuje jim pa tudi surovin.

V Medžimurju so začeli pridobivati bombaž na zemljiščih, kjer so doslej pridelovali koruzo. Letos je bombaž posejalo več kmetov. Lani so se prepričali, da je na oral zemlje mogoče pridelati 120 kg semena in vlakna za 1000 m platna.

JUGOSLOVANSKA PROIZVODNJA ZDRAVIL ZA ŽIVINO JE ZE ZADOSTNA

Zavod za izdelavo veterinarskih cepiv in zdravil »Vetserum« izdeluje že okrog 100 vrst preparatov za pobijanje nalezljivih živalskih bolezni, medtem ko jih je leta 1945 le 5. S proizvodnjo številnih zdravil in cepiv je bilo lani že omogočeno, da so nalezljive bolezni omejili na manjše okolišje. Letos se bo proizvodnja še povečala. Nekaterih preparatov izdelujejo že toliko, da so jih začeli izvažati.

SVETOVNA SINDIKALNA ZVEZA NEOKRNJENA

V Rimu je bilo končano zasedanje izvršnega odbora svetovne sindikalne zveze. Na zasedanju je bila enoglasno sprejeta resolucija o jamstvu in razširjenju pravic strokovnih organizacij ter resolucija o položaju sindikatov v Nemčiji. Dosedanji generalni sekretar Louis Saillant je bil ponovno potrjen, obenem pa je bil izvoljen tričlanski svet v sekretariat.

Na zasedanju je prišlo večkrat do ostrih sporov z zastopniki ameriških strokovnih organizacij, ki so hotele napraviti iz Svetovne sindikalne zveze borbeno orodje za uveljavljanje Marshallovega načrta. Koncem koncev pa so propadla vsa prizadevanja mednarodne reakcije za razbitje enotnosti Svetovne sindikalne zveze.

KDO JE ZA MIR

Casopis »France Nouvelle«, ki izhaja v Parizu, je priobčil zgovoren pregled o izdatkih, ki so jih predvidele posamezne države v lanskem proračunu za oboroževanje in druge vojaške svrhe. Po teh podatkih so od celotnega proračuna izdale za vojaške namene:

Čangajškova Kitajska 80 odstotkov, Turčija 44, Brazilija 42, Argentina 38, ZDA 33, monarhofašistična Grčija 33, Španija 33, Francija 32, Avstralija 30, Bolivija 30, Velika Britanija 27, Nizozemska 25, Poljska 24, Švica 22, Češkoslovaška 20, Čile 19, Sovjetska zveza 18, Jugoslavija 15.

PROVOKACIJE TRŽAŠKE CIVILNE POLICIJE

Tržaška civilna policija je vdrla dne 21. maja t. l. v stanovanje člana Centralnega komiteja Komunistične partije STO-a Djordja Jakšetića, v katerem stanujeta tudi član Centralnega komiteja Komunistične partije STO-a tov. Berentič ter zobozdravnik in slikar dr. Hlavati. V odsotnosti strank so policisti preiskali stanovanje. Istega dne so policaji izvršili preiskavo v stanovanju odgovornega urednika slovenskega tednika »Ljudski tednik« Jožeta Korena, ki stane skupno s še nekaterimi slovenskimi novinarji. To podlo ravnanje civilne policije proti vidnim tržaškimi antifašistom in novinarjem je vzbudilo veliko ogorčenje med tržaškimi demokrati.

POPRAVEK

V zadnji številki se je v uvodniku pod naslovom »Motijo se« v dvanajsti in predzadnji vrsti drugega odstavka vrnila tiskovna napaka. Namesto »izsleditev« se mora obakrat pravilno glasil »izsleditev«.

Ljudstvo CSR za novo gospodarsko in družbeno ureditev

Volilna kampanja na Češkoslovaškem poteka v znamenju sodelovanja in skupnega nastopanja vseh strank Narodne fronte. Na prvem javnem predvolilnem zborovanju fronte v Pragi je govoril minister tehnike dr. Šlehta, ki je v imenu češke socialistične stranke odklonil vse napade, ki prihajajo z zapada proti ljudskodemokracijski ureditvi v Češkoslovaški. Poudaril je, da ti napadi ne bodo preprečili slovaškemu in češkemu narodu njunega socialističnega programa. Vse češkoslovaško ljudstvo vidi v ustvarjanju socializma zagotovitev svoje bodočnosti.

Glavni urednik dnevnika »Rude Pravda«, Novy, je pozval češko in slovaško ljudstvo, naj skupno nastopita pri volitvah in naj ne pozabita, da v njuni soseščini zopet oživljajo nemški imperalizem.

Predstavnik ljudske stranke in pred-

SPOPAD ANGLO-AMERIŠKIH INTERESOV NA BLIŽNJEM VZHODU

(Nadaljevanje s 1. strani)

stopoma večale z vstopom fašističnih tolp raznih narodnosti, ki so jih posebej v ta namen rekrutirali. Tako poroča dopisnik angleškega lista »Evening Standard« iz Jeruzalema, da je med arabskimi ojačanj, ki so prispela v mesto, tudi oddelek nekdanje poljske armade generala Andersa. Dne 6. maja je »Berliner Zeitung« poročala iz Monakova, da je baje neki ameriški častnik v koncentracijskem taborišču Hammelberg bivšim SS-ovcem, ki so jih osvobodili, predlagal, da bi se udeležili kot prostovoljci palestinske vojne.

Poročila o navačenju prostovoljcev prihajajo tudi iz Turčije, kjer so po izjavah lista »Džumhuriyet« stavili take predloge medvsem rezervnim častnikom turške armade. Po poročilih lista »Son havadis« naj bi bil del teh »prostovoljcev« že odpotoval v Palestino.

stavnica socialdemokratske stranke sta poudarila v svojih govorih, da bodo pristali njunih strank glasovali na bližnjih volitvah skupno s pristasi drugih strank za novo gospodarsko in družbeno ureditev.

Posebni dopisnik »Pravde« Kučinski, ki je potoval po Češkoslovaški in dalj časa bival v Pragi, piše o volivni kampaniji v Češkoslovaški med drugim:

»Stranke, ki pripadajo narodni fronti, nastopajo na volitvah na skupni listi. Roki so potekali, opozicija pa ni predlagala nobenega kandidata. Kakor vidimo, ni v deželi nobene sile več, ki bi se mogla upreti ljudski volji. Nova utrjena demokracija Češkoslovaška se pripravlja, da v skrinjicah pokaže svojo moč, predvsem pa vso večino ljudske podpore.

Reakcija še vedno potuhnjeno deluje, čeprav je premagana, ter namerava oslabiti uspeh republike. Cilj opozicijskih elementov je, da preprečijo strnitev ljudstva okrog ustvarjalnega dela naprednih sil, da onemogočijo izvedbo programa napredne narodne fronte. Iz teh razlogov nasprotujejo enotni listi kandidatov.

Vendar pa je izvedba programa narodne fronte pokazala že prve rezultate. Postavili so si nalogo, da pred rokom izpolnijo dveletni plan. Nato pride na dnevni red prva petletka. Gospodarska osnova dežele se je utrdila kljub slabi letini v lanskem letu. Danes izvajajo ukrepe socialne obnove po ustavni poti; taki ukrepi so nacionalizacija veleindustrije, prenos zemlje zemljiških veleposestnikov na kmete. Ti ukrepi znatno razširjajo osnovo gospodarske izgradnje. Zaradi tega je postala enotna lista mogoča. Vse politične stranke pozivajo v svojih volivnih manifestacijah svoje pripadnike, naj glasujejo za to skupno listo kandidatov za parlament. Gibanje za enotnost ljudstva se je pričelo in povsod ga podpirajo.

Po naši zemlji

Vrnite nam našo zemljo

Na binkoštni ponedeljek so zborovali naši kmeti in najemniki pri Kolarju v Železni Kapli, katerih se je zbralo nad petdeset.

Našim kmetom je govoril v živih in globokih besedah podpredsed. Kmečke zveze za Slovensko Koroško — Biceljnov oče, tov. Vinko Pačnik. Rekel je, in k temu smo mu vsi pritrdili, da nam bo naša zemlja dajala kruh samo, če jo bomo ljubili in spoštovali. Z ljubeznijo se je moramo oprijeti prav danes, ko nam jo hočejo z različnimi sredstvi iztrgati iz rok. V nadaljnjem je dajal gospodarske in strokovne nasvete in podčrtaval važnost in potrebo gospodarskih zborovanj in tečajev. Zaključno je zavzel stališče k neprenehni nasilni odaji živine in zaklinal oblastem: »Vrnite nam našo zemljo, vrnite nam naše pašnike, na katerih sedijo vaši grofje in veleposestniki, in ki zaraščajo sedaj z grmovjem in plevelom, potem bomo lahko preživljali naše delovno ljudstvo z mesom in žitom«.

Za Biceljnovim očetom je povzel besedo sekretar Kmečke zveze za Slovensko Koroško, tov. Blaž Singer, in med drugim dejal, da gre danes za naš obstoj in za našo bodočnost. Pokazal je na resnične sovražnike našega delavstva, ki so krivi nastajajoče bede in revščine delavca in kmeta. Včeraj so bili to grofje in veleposestniki, germanizatorji in nacistični petokolonaši, ki so grabili po slovenski zemlji ter metali slovenske kmečke in delavske družine na cesto, pripravljali zanje ječe in koncentracijske taborišča. Danes so to spet isti nestrpneži, katerim pa se pridružuje še Marshallov načrt. V njegovem začetku spoznavamo, da je obsodil delavce na brezposelnost, kmeta, obrtnika in malega trgovca pa na popolni gospodarski polom. Tov. Blaž je dejal: Z vso resnostjo in skrbnostjo se sprašujemo, kaj bo jutri in kaj bo pojutrišnjem. Gre se za obstoj in bodočnost nas vseh, čeprav smo osebno tega ali onega prepričanja in stanu. Toda v tako resnih položajih morajo med nami izginiti in stopiti ob stran vsi osebni spori in nasprotstva in videti moramo našega resničnega sovražnika, ki nas hoče zasužnjiti in uničiti. V zadnjih 100 letih si je na srmošten in nesramen način prilastil grof Thurn samo v okolici Železne Kaple 54 kmetij. Danes je 30 od njih zapuščenih; grof je to zemljo spremenil v gozdove. Iz drugih pa izganja slovenske najem-

nike na cesto. Ta lov na našo zemljo se mu je posrečil samo zaradi tega, ker naši predniki niso bili enotni, ker niso nastopili proti grofu pod geslom: »eden za vse, vsi za enega«. Razvoj nam kaže, da nismo daleč od časa, ko bo spet pel boben nad našimi posesti in našim imetjem. Zato pustimo osebnosti, spore in nasprotstva v stran, ker končno smo vsi ene krvi — smo Slovenci. V skupni močni zvezi kmetov, podprti z zvezo delavcev, stopimo v bran, proti zasužnjevalcem. To je pot k naši svobodi, to je pot, kako dobimo našo zemljo nazaj.

Nadalje je tov. Blaž še govoril v povezanosti gospodarstva in politike ter ob koncu dejal, da so sedanji gospodarski pritisk in politične grožnje ter zasledovanja eno in isto — namreč, pomagati kapitalu do absolutne oblasti. Na vse dogodke moramo gledati s političnega stališča in jim stopiti v enotni antiimperialistični fronti nasproti. Antiimperialistična fronta nam je garant za resnično svobodo, za pravico do naše zemlje.

V diskuziji so zborovalci s polnim razumevanjem govornikov razčlenili vse konkretne oblike gospodarskega pritiska in zasužnjevanja. Pritrjevali so eden drugemu v gospodarskih nasvetih, v vseh je pa ostala glasna zahteva: »Našo zemljo hočemo nazaj«.

MOŠČENICA

Petje in vriskanje se je razlegalo dne 24. maja 1948 po naši vasi. Vse je bilo praznično razpoloženo. Pri pd. Ljnciju je bil vhod v hišo okrašen s cvetjem. Zbirali so se svatje, da pospremijo hčerko Micijo pred poročni oltar, kjer sta si v farni cerkvi v Bilčovsu podala roke k zakonski zvezi z Rudolfom Maierhoferjem, pd. Krištofom v Kajzah. Kot našo tovarišico, vrlo igralko in pevko so jo tudi pevke in pevci mešanega zbora počastili pri odhodu z doma z lepo ubrano pesmijo »o hišici očetovi«. Vršil se je ob pragu domače hiše lep krščanski in slovenski obred, ko jemlje nevesta slovo od rojstne hiše, staršev, bratov in sester. Poročne obrede in mašo pa je bral č. g. župnik Štih. Nato se je vesela družba svatov vrnila k poročni veselici. Kuharice so poskrbele za dober in obilen prigrizek. Ljncijeva klet pa je dala izvrstno kapljico, s katero se je dalo prav dobro gasiti žejo. Vse je bilo dobre volje, naša domača slovenska pesem je osvojila srca vseh navzočih, tako da je cela družba svatov skup-

no zapela našo koroško narodno pesem »Njav brez jizaro«, nato še več drugih naših pesmi. Moški in mešani zbor pa sta poskrbela, da petje sploh ni prenehalo. Res lepo je, če se znajdejo skupaj ljudje enih misli in enega srca.

Tako tudi upamo in želimo, da bosta novoporočenca v zakonskem stanu živela v medsebojni ljubezni ter da ju bo družila ena misel: Čuvati in ljubiti dom in grudo, podedovano po svojih stariših. Spoštovati pa tudi jezik in narod svojih prednikov.

VOVBRE — HUDI KRAJ

Tudi mi se spet enkrat oglasimo v našem Vestniku in hočemo malo povedati, kaj je novega v naši vasi. Hudi kraj je bil že vedno popolnoma slovenska vas. V času plebiscita še nismo imeli tujih priseljencev, bili smo sami Slovenci, ki smo se borili za naše pravice, za enakopravnost in svobodo. Zemlja pri nas ni posebno rodovitna, leži po večini v strminah in si le s težavo pridelujemo naš kruh. Pogosto nas obiščejo tudi še vremenske nepravilnosti, kakor toča, ter nam uničijo že itak majhne pridelke. Gospodarska kriza, posebno pa pritisk tujih priseljencev, ki so se naselili s pomočjo Kaibitschevga Heimatbunda v naših slovenskih krajih, so spravili že mnogo slovenskih posestev na boben.

V času nacističnega terorja so bili ravno ti načrtno naseljeni tujci najboljši pomagači gestapa. Uživali so na tem, ko so selili slovenske družine, ker so pač videli v tem najlepšo možnost, prilastiti si lepa in trdna slovenska posestva. Danes pa uživajo isti gospodje vse mogoče ugodnosti pri avstrijskih oblasteh. Na drugi strani naše ljudi na vse mogoče načine zapostavljajo in jih šikanirajo s pretiranimi predpisi oddaje žita in živine. Pri temu nedemokratičnem ravnanju pomagajo oblastem naši priseljeni sosedi, ki še danes izvajajo svojo Heimatbundovsko politiko.

Da si mi ne pustimo na tako lahek način vzeti našo zemljo, smo jasno pokazali v narodnoosvobodilni borbi, ko smo se skupno z jugoslovanskimi in slovanskimi narodi borili proti fašizmu za svobodo našega slovenskega naroda na Koroškem. Tudi danes še nadaljujemo našo pravično borbo, ki jo bomo tako dolgo vodili, da bo naš človek na svoji zemlji svoj gospod.

V začetku tega meseca smo položili k zadnjemu počitku na pokopališču na

Djekšah posestnika Slamnigove in Pribejnove kmetije, tov. Valentina Slamniga. Rajni je bil zaveden in značajan mož, dober gospodar in skrben oče. Na zadnji poti je spremljala rajnega velika množica ljudi iz bližnje in daljne okolice. Doživel je visoko starost 79 let. Svojim desetim otrokom je preskrbel dober in pošten kruh. Ker je bil zaveden in trden Slovenec, je mnogo pretrpel v svojem življenju. Mirno naj počiva v domači slovenski zemlji, vsem zaostalim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

BILČOVŠ

Dne 19. maja t. l. smo imeli pri nas birmo. Kot kristjani in Slovenci smo pokazali, da nismo mogoče Slovenci najslabši člani cerkve. Sprejem preč. knezoškofa je pokazal vsakomur, da tu bivamo Slovenci in želimo, da se nas kot take upošteva. Posebna deputacija je preč. knezoškofu tolmačila tudi naše težnje in zahteve.

Slavoloki so v našem slovenskem materinem jeziku klicali prihajajočemu nadpastirju dobrodošlico. V vasi Potok je bil slavolok okrašen s cvetjem in trakovi. Žal, da je bog ustvaril tudi plavo barvo in med drugim si videl tudi trakove te barve plapolati prihajajočemu visokemu gostu v pozdrav. A se je znašla neka visoka oseba naše občine in označila, da je napis srbski, da so na slavoloku srbske trobojnice. Mi pa pravimo, kakršne nas je rodila naša slovenska mati, taki bomo ostali in to našo zemljo čuvali, da ohrani v vseh okoliščinah naš domači slovenski značaj. Nočemo pa biti pri tistih, ki se hočejo lišpati s tujim lepotičjem, kakor sraka s pavovim perjem.

Slov. prosvetna zveza naznanja:

V nedeljo, dne 30. maja 1948 ob 14.30 uri gostuje SPD »Planina« iz Sel z igro »Zaklad« v prosvetnem domu v Hodišah.

Sodelujejo deklški zbor in domači pevci.

SPD »Bilka« iz Bilčovsa gostuje v nedeljo, dne 30. maja 1948 ob 14.30 uri z igro »Naša kri« pri Adamu v Svečah.

Sodelujejo pevci!

KAJ ŠE DOBIMO

V 42. dodelitveni periodi dobijo normalni potroš. ter delni samooskrb. od 18. leta naprej 1 zavoj (200 g) kavnihi nadomestkov »Mokka-Linde«. Prednaročilo je do 29. maja in sicer na oorezke 7 E, 107 E, 207 E in 307 E živilskih nakaznic 41. dodelitvene periode.

Slovenska družina v Celovcu išče pošteno in zavedno dekle za služkinjo. — Ponudbe na upravo »Slovenskega vestnika«, Celovec — Klagenfurt 1, Postfach 272.

Kratek pregled dosedanje diplomatske politične borbe za SLOVENSKO KOROŠKO

PO LOJZETU UDEITU

Komisija Sveta zunanjih ministrov je pričela s sejami 12. maja 1947 na Dunaju. Mnogo je zasedala. Ameriški, angleški in francoski zastopniki te komisije so bili proti zaslisanju koroških Slovencev, ki so tako zaslisanje zahtevali. Komisija tudi ni ugodila uradni noti jugoslovanske vlade z dne 2. 10. 1947, naj bo zaslšana uradna delegacija jugoslovanske države. 11. oktobra je komisija brez uspeha končala svoje delo.

Konferenca Sveta zunanjih ministrov, ki se je začela 25. novembra 1947 v Londonu, je še v svežem spominu. Razbila se je 15. decembra 1947 zaradi nemškega vprašanja in sicer brez sklepa, kdaj se spet sestanejo štirje zunanji ministri. Glede vprašanja nemške imovine v Avstriji pa so sklenili, da bodo pripravljeno delo za avstrijsko mirovno pogodbo nadaljevali namestniki zunanjih ministrov februarja 1948 v Londonu.

Konferenca namestnikov zunanjih ministrov glede Avstrije se je začela 20. februarja 1948. Iz dosledne politike Amerike, Anglije in Francije je razvidno, da te države nimajo interesa, da pride do pogodbe z Avstrijo, ker bi se

morale zasedbene čete teh držav umakniti iz dežele.

Na seji 13. aprila so se namestniki zunanjih ministrov sporazumeli, da načno tudi vprašanje avstrijskih mej. Angleški in ameriški zastopnik sta izjavila, da so ozemeljske zahteve Jugoslavije nesprejemljive. Sovjetski zastopnik Koktomov je zavrnil predlog ameriškega zastopnika, naj delegati sprejmejo člen o avstrijskih mejah z omejitvijo, da naj se teritorialne določbe spremenijo, če Jugoslavija predlaga »sprejemljive mejne pravke«. Sovjetski zastopnik Koktomov je vztrajal pri vseh prvotnih zahtevah Jugoslavije, nakar so 15. aprila namestniki zunanjih ministrov sporazumno pristali na tole besedilo:

»Po sprejemu memoranduma jugoslovanske vlade in s pogojem, da bo ta memorandum vseboval nove predloge, bodo posebni pooblaščenca z veseljem določili rok, ki bo ugoden za vse udeležence in na katerem bodo mogli biti v tej zadevi zaslšani zastopniki jugoslovanske vlade.« Jugoslovanska vlada se je vabilu odzvala. Pod vodstvom dr. Aleša Beblerja je jugoslovanska delegacija 24. aprila odpotovala v London in pred-

ložila namestnikom zunanjih ministrov memorandum jugoslovanske vlade, podprt z neizpodbitnimi dokazi njene pravice.

Glede ozemeljskih zahtev do Avstrije je Jugoslavija v tej spomenici predložila nove predloge o bodoči jugoslovansko-avstrijski meji. Tak sklep, ki pušča izven Jugoslavije precejšen del slovenskega narodnega ozemlja z Ziljsko dolino in Beljakom, je sprejela jugoslovanska vlada zato, da bi še enkrat pokazala globoko željo po miru s sosedno državo. Nova meja, ki pušča v Avstriji okoli 85.000 Gradiščanskih Hrvatov in Slovencev, Jugoslaviji pa daje okoli 45 tisoč Avstrijcev, seveda ne pomeni, da bi bile prvotne zahteve Jugoslavije neupravičene ali pretirane.

Svoje zahteve je podprla Jugoslavija tudi s predložitvijo obširnega dokumentarnega gradiva, zbranega v knjigi pod naslovom: »Poročila o zločinah Avstrije in Avstrijcev nad Jugoslavijo in njenimi narodi« ter v Beli knjigi, ki ima naslov: »Dokumenti o koroškem vprašanju«. Šef jugoslovanske delegacije dr. Aleš Bebler pa je na konferenci ustmeno obrazložil stališče vlade FLRJ o avstrijski mirovni pogodbi ter sproti ovrgele vse netočnosti, ki jih je vsebovala argumentacija avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja.

Tudi koroški Slovenci so želeli na konferenci obrazložiti svoje stališče, kar pa jim je bilo onemogočeno s tem, da

jim britanske oblasti niso izstavile potrebnih dovoljenj. Zato so v posebni spomenici ponovno utemeljili nujnost priključitve Slovenske Koroške k FLRJ.

Pri obravnavi jugoslovanskih zahtev je angleški predstavnik izjavil, da ni spremenil svojega stališča in da še vedno smatra jugoslovanske zahteve za neosnovane. Tej izjavi sta se pridružila tudi francoski in ameriški predstavnik. Jugoslovanske zahteve pa je odločno podprl sovjetski predstavnik Koktomov, ko je med drugim dejal: »Sovjetska delegacija ugotavlja, da etničnih, zgodovinskih in gospodarskih podatkov in navedb jugoslovanske delegacije nihče ni izpodbil niti ovrgele. Sovjetska delegacija smatra razloge jugoslovanske delegacije za utemeljene, jih podpira in je v interesu čimprejnjše sklenitve državne pogodbe z Avstrijo pripravljena proučiti vse predloge, ki upoštevajo zakonite interese Jugoslavije.«

Velika Britanija in ZDA, ki so dolgo časa iskale pretezo, pod katero bi lahko preprečile čimprejnjši podpis pogodbe, ker hočejo obdržati svoje čete v Avstriji, so z odklanjanjem vsakih nadaljnjih razgovorov na tej bazi povzročile prekinitve pogajanj za nedoločen čas. S tem pa so pred vsem svetom pokazale, da so odgovorne za nadaljnjo zavlačevanje perečega vprašanja, čigar rešitev v interesu pravičnega miru ne dovoljuje dolgega odlašanja.

(Konec)

KAKO BOMO SPOZNALI

koloradskega hrošča

Nevarnost, da se bo koloradski hrošč (Kartoffelkäfer) pojavil v tem letu tudi pri nas, je zelo velika. Z uvažanjem semenskega krompirja iz inozemstva se je ta najnovejši škodljivec krompirjevih nasadov v posameznih primerih pojavil tudi že na Koroškem.

Za zatiranje tega škodljivca je najprvo potrebno, da ga spoznamo.

Koloradski hrošč ali krompirjevec je približno 1 cm dolga, podolgovata, zgornj izbočena, spodaj pa ploščata žuželka. Samec je navadno nekoliko manjši od samice. Zelo značilna je pri hrošču barva prednjih kril ali pokrovk, ki so svetlorumene; vsako krilo ima po dolgem pet črnih prog. Po trebuhu je hrošč rdečkastorumen. Opnasta zadnja krila so živo rožnatordeča, ki pa se, če hrošč miruje ne vidi, ker jih pokrivajo pokrovke. Svetli rdečkastorumeni ovrtnik ima 11 črnih lis, od katerih je srednja največja in ima obliko črke V.

Pomarančastorumeni jajčeca so 1,5 milimetrov dolga, valjasto podolgovata, na koncu zaokrožena in so v kupčkah po 12 do 80 komadov, povprečno pa po kakih 30, tesno drug ob drugem pokončno prilepljena na spodnjo stran krompirjevega listja. Včasih jih samica odlaga na druge rastline in celo na zemljo.

Odrasla ličinka je približno 1,2 cm

dolga, ima precej debel in navzgor izbočen ali grbast zadek, ki pa se proti koncu zoži. Mlada ličinka je rdeča, pozneje pa postane vse bolj svetlorumena. Le glava, ovrtnica, noge in dve vrsti bradavičastih pik ob straneh trupa so črne.

Buba je zamazanorode barve, 1 cm dolga in jo najdemo v zemlji 3 do 30 cm globoko.

Hrošč je, kakor vidimo, tako značilen, da ga ne moremo zamenjati z drugimi hrošči, tudi ne s koristnimi pikapolonicami, ki jih pogosto najdemo na rastlinah, kjer se hranijo z listnimi us-

mi. Pač pa marsikdo, ki še ne pozna koloradskega hrošča, rad zamenja njegovo ličinko z rumeno ali črnopikasto bubo pikapolonice. Vendar pa obeh ne moremo zamenjati, če pomislimo, da pikapolonična buba miruje prilepljena na krompirjevo listje, ker je brez nog, dočim se ličinka koloradskega hrošča premika s tremi pari nog in objeda listje. Tudi živahne temnosive ličinke pikapolonice, ki še požrešneje kakor same pikapolonice žro listne uši, se po barvi in po obliki ločijo od ličink koloradskega hrošča.

Kmečka zveza za Slov. Koroško

O kisli krmi ali ensilaži

O izredni važnosti kisanja krme, predvsem zelene koruze, sončnic, sirka itd., za našo živinorejo in za naše gospodarstvo sploh, smo si večinoma vsi na jasnem. S kisanjem znatno omejimo izgubo suhe snovi, s kisanjem ohranimo v krmi vse vitamine in vegetativno vodo, ki tako zelo povoljno vpliva na mlačnost, zdravje in prebavo. Krmilna vrednost kisle koruze s 40 arov površine je enaka vrednosti suhe koruze s 60 arov. Kjer je pozimi na razpolago poleg rezanice in sena tudi sočna krma, ali ensilaža, tam je tudi dosti mleka.

Znatno smo že napredovali s kisanjem krme, vsaj pred prvo svetovno vojno tega pri nas niti poznali nismo, vendar se nahajamo v splošnem glede uvedbe ensiliranja na Slovenskem Koroškem šele v povojnih začetkih. In vendar bo prej ali slej prišlo kisanje zelene krme za vse naše kraje, vlažne in suhe dolinske, enako močno v poštev. V mnogih močno vlažnih krajih vsled delnega kisanja pokosene trave postaja že danes zamudno in s kvarjenjem povezano sušenje nepotrebno, dočim so mnogi suhi predeli v katerih trave in druge krmne rastline slabo uspevajo, šele s pridelovanjem krme in sončnic za kisanje postali prav prikladni za živinorejo.

Malokdo je bil pri nas vendar tako srečen, da si je zamogel zgraditi silos za kisanje še pred zadnjo svetovno vojno ali v začetku vojne. Danes za take gradnje primanjkuje materiala (cementa) in deloma tudi denarja. Kdor ne more dobiti cementa, a ima na razpolago kak drug gradbeni material n. pr. opeko, deske, kamenje itd. lahko iz tega napravi stene, dno jame za kisanje. Ni namreč potrebno, da bi bil silos zgrajen ravno v obliki betonskega stolpa nad zemljo. Za silos oz. kisanje krme lahko uporabimo vsako okroglo ali štirioglo jamo v zemlji. Važno je vendar, da so stene in pod jame absolutno propustne za vodo in zrak. Kjer obstoja zemlja iz težke ilovice, za silosno jamo niti posebnega materiala v sili ne rabimo. Najprej moramo napraviti stene take jame v ilovici popolnoma gladke z ostro lopato. Nato stene in dno nabijemo z batom, ki ima gladko ploskev. Končno še vse stene in dno zamažemo z ilovico, ki smo jo stlačili tako, da postane gnetljiva masa. S to maso obložimo stene jame ter jih zopet nabijemo z batom. Vse vogale v jami moramo čim bolj zaokrožiti.

Kakor rečeno, je material za silos bolj

postranskega pomena, glavno je, da poskrbimo, da stene in dno ne propustajo zraka in da naravno ne more vda v silos. Kdor ne more čakati »boljših časov« in ima slučajno cenene delovne moči na razpolago, si bo mogoče le omislil tako zasilno silosno jamo iz ilovice. Pripominjam vendar, da je nevarnost nekočinske pokvare krme v jamah, ki niso od znotraj obložene in zadelane s kakim gradbenim materialom v tako imenovanih zasipnicah, večja. Za nadaljnji dokončni uspeh kisanja krme je važno, da krmilo, koruzo ali sončnice itd. čim drobneje zrežemo, sproti temeljito tlačimo in napolnjujemo jamo tudi od zgoraj zadelamo neprodušno s kak čevljev debelo plastjo ilovice, kateri smo primešali nekoliko plev, da se ne razsuši tako močno in ne razpoka. Razpoke je sproti zamazati, ilovico večkrat poškopiti, dokler je suho vreme. Tako preprečimo, da zrak z vrha ne more v jamo.

Koruzo in sončnice za kisanje pridelujemo tako kakor za zrno in tudi tako obdelujemo, čistimo plevela in okopavamo.

Skupaj teh glavnih rastlin za kisanje ne moremo saditi, kajti doba rasti traja pri koruzi 90 do 100, pri sončnici pa le 60 do 70 dni. Koruzo sadimo že preje, po kakih detelji, sončnice za kisanje sadimo lahko en mesec pozneje (predvsem na lažji bolj suhi zemlji), v ugodnejših legah če mogoče po kaki ozimini. Pri polnjenju silosnih jam pa se priporoča, da razna krmila med seboj mešamo. Predvsem je zelo priporočljivo, da med koruzo ali sončnice primešamo do kake tretjine detelje, ker s tem izdatno zboljšamo kakovost zelene krme in strniščno deteljo, katero je tako težko posušiti, najbolje spravimo. Za zboljšanje kisane krme sadijo mestoma med koruzo in sončnice še sojo, graščico ali fižol ter se skupaj zvežejo in stlačijo v jamo oziroma silos.

Kjer bi vendar kisali pretežno samo rastline, ki vsebujejo malo sladkorja in mnogo beljakovin n. pr. deteljo, lucerno, travo itd. bi morali pač pri polnjenju v silos poškopiti s posebno kislino n. pr. amasil, ki jamči za uspešen potek kisanja.

Košučki

JUGOZA

bo imela od 1. junija naprej svoj uradni dan vsako sredo v okrajni pisarni OF v Velikovem, 2. Maistr. 33/34/5.

Tam lahko naročite motorje, stroje in druge potrebščine ter dobite navodila in pojasnila.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitner; odgovorni urednik: Franc Ogels, ob Celovcu, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Volkmarkter Straße 21. Dopolni se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßbach 272. Tisk: »Kärntner Volkswort« G. m. b. H., Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Ob stezi leži človek, ves krvav po obrazu, s prsti rije v zemljo, stoka, se hoče dvigniti, a se ne more, Zef Kljion. Boji se umreti, z jokajočim glasom prosi pomoči. Trenutek, ko mu je senca maščevalne privošljivosti stopila v dušo. Le za trenutek. Čedermac ni mogel zatajiti samega sebe. Ne bi bil on, če bi ne sledil evangelijskemu nauku. Pridružil bi se onim, ki so z maziljenim glasom vrgli božjo besedo iz cerkve. In nazadnje — očital si je tudi neposredno krivdo... O, da, da! Zobje so mu šklepetali, zopet jih je zadržal in stiskal željasti, da so ga bolele. Še nikoli ga ni tresla taka mrzlica. Kako je to čudno, ko misli grozijo, da bodo ugasnile druge za drugo, in se spreminjajo v zmedene podobe vročinskih blodenj...

»Kaj pa si delal na pustoti?« ga je vprašal don Jeremija.

Čedermac ga je gledal in z vso silo napenjal duha.

»Po katekizme sem šel,« je odgovoril. »Po katekizme. Veš, nisem ti povedal. Ni bilo prav. Pa sem jih hotel prinesiti domov, preden, preden...«

Don Jeremija mu je strmel v obraz.

Ali se mu blede?

»O kakšnih katekizmi govoriš?«

»V cerkvi svetega Mihaela sem jih skril. Za oltar, v skrinjo, na dno... In molitvenike. Pa sem šel po nje, hotel sem jih odnesti. Če jih dobe, bodo tebe... bodo tebe obdolžili... Med ljudmi sem jih hotel razdeliti... Kar tvoje cerkve sem se polastil...«

»Zaradi tega si se mučil?« je rekel don Jeremija. »Zmeraj se grizeš za ničevosti. Bom že jaz poskrbel. Ti le mirno leži in ne misli na to...«

Čedermac se je zagledal v sivi strop. Zdelo se je, da vrta v neko misel, ki je ne more izpustiti. Nenadoma se je ozrl na Morandini. »Vanc ga je,« je dahnil.

»Kateri Vanc? O katerem Vancu govoriš? O kovaču?«

Bolnik je stresnil z glavo, kakor da odganja neke privide. Gledal je, kakor da se ne more prečuti Morandinijevim vprašanjem.

»Ali sem rekel, da ga je Vanc?«

»Blede se ti,« je rekel don Jeremija. Vstopila je Katina.

»So že tu,« je povedala. »Ali naj pridejo gor?«

»Ne, ni treba,« je dejal Morandini. »Počakaj! Skuhaj čaj!« Nato se je obrnil do Čedermaca. »Kje leži Kljion? Da jim povem. Ti le mirno leži.«

Gospod Martin se je zganil, kakor da se s poslednjim naporom koplje iz mrzlice.

»Kaj? Ah, da, že vem! Pri Veliki skali, reci! Če tako poveš, bodo vsi vedeli, kje. Tam...«

»Že prav.«

Don Jeremija je odšel po stopnicah.

Čedermac je ostal sam. Najprej se je zazrl v vrata, ki so se rahlo zaprla, nato v šipe, ki so bile še čiste, nezadale. Sivina dneva, neskončnega, nevidnega prostora, ki so ga polnile migotajoke snežinke. Nato je rahlo zamižal, se povzvil z drobem misli, ki mu je ostal v zavesti. Kdo je bil pravkar tu? Kam je šel? In se je ves pogreznil v vrtnice vročinskih blodenj, v mrak dolgotrajne bolezn.

Bolezen je trajala dalje, mnogo dalje, kot so pričakovali. Zapalo je bilo za dva prsta snega, nato se je nebo uvedrilo. Bela sobila vsa pobočja in vsa dolina prav do Čedada, po sredi se je vlekel temni pas Nadiže. Zapihal je veter, odnašal sneg z obronkov v rupe in grape, da je pokrajina postala lisasta. Potem je zavelo od juga, nastal je dež, sivi enolični dnevi, zopet je bilo vse kopno,

le vrha Mije in Matajurja sta imela bele kape. Sijalo je sonce in v brezvetrju tako toplo grelo, kakor da nastaja pomlad. Le noči so bile še vedno mrzle, od Krna je ledeno pihalo. Pred prazniki je zopet začelo snežiti, a je zametlo do sredine pobočja. Potem je nastala zmrzal, ob studencih so se delale debele plasti ledu, od streh in od ruš nad kolovozi so visele sklenke. Odzvonili so božični in novoletni zvonovi, tedaj se je znova utopilo, deževalo brez prestanka, curki so peli otožno pesem v nočeh, vode so naraščale. Ko je znova zapihalo od severa, so se oblaki pretrgali, posilalo je sonce.

Minute so tekale, minevale ure, bežali dnevi, Čedermac pa je ležal na svoji postelji. Bil je pogreznjen v mehke, tople blazine, zagrnen do brade, izsušene roke v belih rokavih so mu ležale na odeji, obraz mu je bil zguban, lasje do konca osiveli, oči so se mu upirale v strop. Le stežka se je rešil blodenj, ki so ga mučile, preganjale, bičale in križale. Potem pa je ves izcejen, brez moči obležal pod odejo, prisluškoval zdaj v tenko curenje vode v žlebu, zdaj v pihanje vetra, ki je loputal s polomljeno oknico, gledal skozi okno v pusti breg za hišo, v sonce, ki je bilo predrl oblake. Duh mu je bil izmučen, zatapljal se je v vrtnice zmedenih misli.

(Dalje)